

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет природничих наук

Кафедра біології та екології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Охорона біорізноманіття

Освітня програма: Біологія

Спеціальність 091: Біологія

Галузь знань: 09 Біологія

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 3 від 15.10. 2019 р.

м. Івано-Франківськ – 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Охорона біорізноманіття
Викладач (-і)	Шумська Надія Василівна
Контактний телефон і E-mail викладачів	- 097 562 4823 – shumskabotan@gmail.com
Формат дисципліни	Очний (<i>offline</i>)
Обсяг дисципліни	6 кредитів, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	Очні групові та онлайн-консультації
2. Анотація до курсу	
<p>Охорона біорізноманіття – це нормативний курс, який викладається студентам першого курсу магістратури. Він вивчає законодавчі та нормативні засади в галузі охорони біорізноманіття, рослинного й тваринного світу, природних екосистем, природних ресурсів, сучасний стан біорізноманіття, причини його деградації та шляхи збереження й відтворення.</p> <p>Студенти вивчають структурні рівні біорізноманіття, закони та принципи біорізноманіття та біотичної системи, ознайомлюються з сучасними вітчизняними й міжнародними напрацюваннями в аспекті збереження біорізноманіття.</p> <p>Курс дозволяє сформуванню розуміння студентами значення різноманіття біоти для функціонування біосфери та вирішення проблем охорони довкілля та збалансованого розвитку регіонів.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета викладання курсу: формування у студентів системи знань та умінь у галузі збереження й раціонального використання біорізноманіття.</p> <p>Основні завданнями вивчення курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сформувати уявлення у студентів про поняття “біорізноманіття”, його структуру, сучасний стан, законодавчі засади збереження, принципи та методи збереження. - сформувати розуміння студентами значення біорізноманіття для функціонування біосфери, вирішення проблем охорони довкілля та сталого розвитку регіонів. - глибше ознайомлення з біорізноманіттям України, Карпатського регіону та прилеглих територій. 	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:</p> <p>знати :</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначення поняття “біорізноманіття”; - сучасний стан біорізноманіття Земної кулі, України, регіону; - закони України у сфері охорони біорізноманіття; - основні природно-заповідні території та об’єкти України та Карпатського регіону; - основних представників рослинного та тваринного світу регіону, внесених до Червоної книги України та приклади рослинних угруповань, внесених до Зеленої книги України; - основні міжнародні конвенції та угоди в галузі охорони біорізноманіття; - принципи і методи побудови екомережі та її складові елементи; <p>вміти :</p> <ul style="list-style-type: none"> - розкрити сучасний зміст поняття “біорізноманіття”; - дати характеристику стану біорізноманіття Земної кулі, України, регіону; - опрацювати закони України, міжнародні та загальноєвропейські нормативно-правові акти в галузі збереження біорізноманіття; - оцінити стан біорізноманіття певної території дослідження; - у польових умовах ідентифікувати види, рослин і тварин, а також рослинні угруповання, 	

що охороняються чинним законодавством України;
- підготувати клопотання про створення природно-заповідної території чи об'єкту.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	30
семінарські заняття / <u>практичні</u> / <u>лабораторні</u>	30
самостійна робота	120

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
2-й	Біологія	1-й	нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
------------	---------------	------------	---------------	-------------	------------------

Змістовий модуль 1. Теоретична та правова база збереження біорізноманіття

Тема 1. Вступ. Визначення поняття «біорізноманіття». Рівні організації біорізноманіття	Лекція, прак. заняття	1. Біорізноманіття: Питання та відповіді. Київ: Товариство “Зелена Україна”, 2006.	2 год	10 балів	1 тиж-день
Тема 2. Екологічні принципи та закони щодо біорізноманіття.	Лекція, прак. заняття	2. Всеєвропейська стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття. –	2 год	5 балів	2 тиж-день
Тема 3. Сучасний стан ландшафтів та природних комплексів Земної кулі	Лекція, прак. заняття	3. Гродзинський М.Д., Стеценко М.П. (заг. ред). Заповідна справа в Україні. Навчальний посібник. – Київ: Гєграфіка, 2003.	2 год	5 балів	3 тиж-день
Тема 4. Чинники зниження рівня біорізноманіття на Земній кулі	Лекція, прак. заняття	4. Марушевський Г.Б., Мельничук В.П., Костюшин В.А. Збереження біорізноманіття і створення екомережі. – Київ, WIBSP, 2008.	2 год	5 балів	4 тиж-день
Тема 5. Біорізноманіття в Україні	Лекція, прак. заняття		2 год	5 балів	5 тиж-день
Тема 6. Екологічна політика у галузі збереження біорізноманіття. Вітчизняні законодавчі нормативні акти щодо збереження біологічного різноманіття	Лекція, прак. заняття		2 год	5 балів	6 тиж-день
Тема 7. Міжнародне співробітництво в питаннях збереження біорізноманіття	Лекція, прак. заняття		2 год	5 балів	7 тиж-день
Тема 8. Міжнародні нормативні акти щодо збереження біорізноманіття	Лекція, прак. заняття		2 год	5 балів	8 тиж-день

Змістовний модуль 2. Систематика грибів (Fungi).

Тема 9. Створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду	Лекція, прак. заняття	1. Червона книга України. Рослинний світ.- Київ: Глобконсалтинг.- 2009.	2 год	5 балів	9 тиж-день
Тема 10. Природно-заповідний фонд України.	Лекція, прак. заняття	2. Червона книга України. Тваринний світ.- Київ: Глобконсалтинг.- 2009.	2 год	5 балів	10 тиж-день
Тема 11. Створення екологічних мереж	Лекція, прак. заняття	3. Зелена книга	2 год	5 балів	11 тиж-день
Тема 12. Червоні книги та	Лекція,		2 год	5 балів	12 тиж-

переліки	практ. заняття	України – К.: Глобконсалтинг, 2009.			день
Тема 13. Види рослин і тварин, внесені до Червоної книги України	Лекція, практич. заняття	4. Природно-заповідні території та об'єкти Івано-Франківщини.- Івано-Франківськ: Таля, 2000.	2 год	5 балів	13 тиж-день
Тема 14. Зелена книга України	Лекція, практич. заняття	5. http://www.rada.gov.ua/laws/ - сторінка законодавства України	2 год	5 балів	14 тиж-день
Тема 15. Національні програми збереження біорізноманіття	Лекція, практич. заняття		2 год	5 балів	15 тиж-день

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Оцінювання – це заключний етап навчальної діяльності студента, спрямований на визначення успішності навчання.</p> <p>Методи контролю</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Модульний контроль (контрольні роботи). 2. Поточний контроль здійснюється шляхом опитування/ тестування кожної теми теоретичного матеріалу, захисту лабораторних робіт та індивідуального завдання. 3. Залік. <p>Оцінка знань студентів здійснюється за 100 бальною шкалою:</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Сума балів за всі види навчальної діяльності</th> <th rowspan="2">Оцінка ECTS</th> <th colspan="2">Оцінка за національною шкалою</th> </tr> <tr> <th>для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики</th> <th>для заліку</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90 – 100</td> <td>A</td> <td>відмінно</td> <td rowspan="5" style="text-align: center;">зараховано</td> </tr> <tr> <td>80 – 89</td> <td>B</td> <td rowspan="2" style="text-align: center;">добре</td> </tr> <tr> <td>70 – 79</td> <td>C</td> </tr> <tr> <td>60 – 69</td> <td>D</td> <td rowspan="2" style="text-align: center;">задовільно</td> </tr> <tr> <td>50 – 59</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>26 – 49</td> <td>FX</td> <td>незадовільно з можливістю повторного складання</td> <td>не зараховано з можливістю повторного складання</td> </tr> <tr> <td>0-25</td> <td>F</td> <td>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td> <td>не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td> </tr> </tbody> </table> <p>Оцінка з даного курсу виставляється як сума оцінок за модулі (100 балів). Оцінка за модуль визначається як сума середнього арифметичного із оцінок поточного контролю (максимально – 10 балів). Поточний контроль здійснюється шляхом опитування/ тестування по кожній темі теоретичного матеріалу, захисту лабораторних робіт, оцінювання виконання індивідуального завдання (проєкт, реферат, мультимедійна презентація, набір таблиць, препаратів, участь в олімпіаді тощо). При цьому враховуються відвідуваність занять, активність та креативність студента при виконанні кожного завдання. Поточне оцінювання проводиться за десятибальною шкалою, а в кінці вираховується середнє арифметичне з оцінок за всі види робіт. Максимальна кількість балів – 10.</p> <p>Підсумковий модульний контроль – комплексна контрольна робота – також оцінюється за десятибальною шкалою. Студентам дозволено перездавати тільки незадовільні оцінки. Позитивні оцінки виставляються тільки при успішному виконанні робіт і їх захисті. Повнота висвітлення матеріалу і кількість правильних відповідей повинні становити не менше 50% на 5 балів.</p>	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку	90 – 100	A	відмінно	зараховано	80 – 89	B	добре	70 – 79	C	60 – 69	D	задовільно	50 – 59	E	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS			Оцінка за національною шкалою																									
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку																										
90 – 100	A	відмінно	зараховано																										
80 – 89	B	добре																											
70 – 79	C																												
60 – 69	D	задовільно																											
50 – 59	E																												
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання																										
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни																										
Вимоги до	У письмовій роботі студент повинен продемонструвати вміння синтезувати																												

письмової роботи	теоретичні і практичні знання, отримані в межах одного змістового модуля. Під час підсумкового модульного завдання розглядаються контрольні питання, тести, лексичний мінімум, ситуаційні задачі, запропоновані у методичних розробках для студентів, здійснюється контроль практичних навиків і умінь за темами змістового модуля. Усі відповіді повинні бути подані чітко, грамотно, у заданій послідовності.
Практичні заняття	Практичні (лабораторні) роботи вимагають від студентів дотримання певних правил та техніки безпеки, прописаних у методичних рекомендаціях до даного виду робіт, що впливає на оцінювання їх виконання. При оцінюванні практичних робіт враховується: рівень теоретичної підготовки та виконання завдань для СРС, розуміння мети та завдання роботи, самостійність та акуратність виконання та оформлення роботи, якість отриманих результатів, заповнення таблиць, виконання малюнків тощо, логічність та грамотність зроблених висновків. Максимальна кількість балів за практичну роботу - 10.

7. Політика курсу

Організація навчального процесу здійснюється на основі кредитно-модульної системи відповідно до вимог Болонського процесу із застосуванням модульно-рейтингової системи оцінювання успішності студентів. Зараховуються бали, набрані при поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховується присутність студента на заняттях та його активність під час практичних робіт.

Недопустимо: пропуски та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача); списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання, наявність незадовільних оцінок за 50% і більше зданого теоретичного і практичного матеріалу.

8. Рекомендована література

1. Біорізноманіття: Питання та відповіді. Київ: Товариство “Зелена Україна”, 2006.
2. Борисов В.А., Белоусова Л.С., Винокуров А.А. Охраняемые природные территории мира. - М.: Агропромиздат, 1985.
3. Всеєвропейська стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття. – Київ: Авалон, 1998.
4. Горб К.М. Теорія та практика організації територій особливої охорони. - Дніпропетровськ, 1998.
5. Гродзинський М.Д., Стеценко М.П. (заг. ред). Заповідна справа в Україні. Навчальний посібник. – Київ: Геграфіка, 2003.
6. Закон України “Про загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки / Урядовий кур’єр, 8.11.2000 р., № 207.
7. Закон України “Про природно-заповідний фонд України” (16.06.1992 р.) / Відомості Верховної Ради України, 1992.- № 34.
8. Закон України “Про рослинний світ” (1999 р.) Відомості Верховної Ради України, 1999. - № 22-23.
9. Закон України “Про тваринний світ” (13.12.2001 р.) / Відомості Верховної Ради України, 2002. - № 14.
10. Закон України “Про Червону книгу України” (7.02.2002 р.) / Офіційний вісник України, 2002, 10 від 22.03.2002.
11. Заповідники та національні парки України. - Київ, 1999.
12. Збірник законодавчих актів України про охорону навколишнього природного середовища. У 3-х т. – Чернівці: Зелена Буковина, 1996.
13. Зеленая книга Украинской ССР/ Ред. Ю.Р.Шеляг-Сосонко – Киев: Наукова думка, 1987.
14. Лісовий кодекс України (1994 р.) / Відомості Верховної Ради України, 1994. - № 17.
15. Марушевський Г.Б., Мельничук В.П., Костюшин В.А. Збереження біорізноманіття і створення екомережі. – Київ, WIBSP, 2008.
16. Николаевский А.Т. Национальные парки. - М.: Агропромиздат, 1987.
17. Перспективная сеть заповедных объектов Украины. - Киев: Наукова думка, 1991.
18. Природно-заповідний фонд Івано-Франківської області. Реєстр-довідник. - Івано-Франківськ, 1995.

19. Природно-заповідні території та об'єкти Івано-Франківщини.- Івано-Франківськ: Таля, 2000.
  20. Сады, парки и заповедники Украинской ССР.- Киев: Будівельник, 1985.
  21. Стойко С.М., Мілкіна Л.І., Тасенкевич Л.О. та ін. Природа Карпатського національного парку.- Київ: Наукова думка.- 1993.
  22. Стойко С.М., Мілкіна Л.І., Яценко П.Т., Кагало О.О., Тасенкевич Л.О. Раритетні фітоценози Західних регіонів України (Регіональна «Зелена книга»).- Львів.- 1997.
  23. Червона книга України. Рослинний світ.- Київ: Українська енциклопедія.- 1996.
  24. Червона книга України. Тваринний світ.- Київ: Українська енциклопедія.- 1994.
  25. Червона книга Української РСР.- Київ: Наукова думка.- 1980.
- <http://www.rada.gov.ua/laws/> - сторінка законодавства України;
<http://www.menr.gov.ua/> - сторінка Міністерства екології та природних ресурсів України.

Викладач _____ (Н.В. Шумська)